

(ร่าง)

โครงการพลังแห่งศาสนสถาน: “ศรัทธาและภูมิปัญญา ขับเคลื่อนสิ่งแวดลอมที่ยั่งยืนด้วยวิถีพอเพียง”

จัดโดย คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

วันพุธที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา

ณ ห้องจัดประชุมสัมมนา B1-1 (ฝั่งสภาผู้แทนราษฎร) ชั้น B1 อาคารรัฐสภา

.....

๑. หลักการและเหตุผล

ศาสนสถานเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนและเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติมาอย่างยาวนาน โดยในบริบทของประเทศไทย รัฐได้ให้การรับรองศาสนาหลักจำนวน ๕ ศาสนา ได้แก่ พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ ซึ่งมีศาสนสถานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วัด มัสยิด โบสถ์คริสต์ เทวสถาน และคุรุदวารา ทั้งนี้ ศาสนสถานของทุกศาสนามีบทบาทเป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านศาสนา วัฒนธรรม การศึกษา และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่สำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ประชาชนในวงกว้าง นอกจากนี้ ศาสนสถานยังเป็นแหล่งรวบรวมและถ่ายทอด “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” และประเพณีที่แฝงด้วยกุศโลบายในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้วัสดุจากธรรมชาติในพิธีกรรม การจัดเลี้ยงแบบแบ่งปันโดยลดความฟุ่มเฟือย และการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของพื้นที่ ซึ่งสะท้อนแนวความคิดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดลอมอย่างสมดุล

ในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน ศาสนสถานของทุกศาสนามีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นต้นแบบด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการรวมตัวของประชาชนจำนวนมาก และสามารถกำหนดแบบแผนพฤติกรรมทางสังคมได้ อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางสถานการณ์โลกและประเทศไทยที่กำลังเผชิญวิกฤตสิ่งแวดลอมที่ทวีความรุนแรงขึ้น ทั้งจากภาวะแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ภัยแล้งจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ความไม่แน่นอนด้านพลังงานและทรัพยากร ตลอดจนความผันผวนของห่วงโซ่อุปทานซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความมั่นคงทางอาหาร และคุณภาพชีวิตของประชาชน สถานการณ์ดังกล่าวจึงยิ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดลอมในฐานะ “บ้านส่วนรวม” ของสังคม

ด้วยเหตุนี้ ในบริบทการศึกษาของคณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา จึงเห็นความจำเป็นในการบูรณาการแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดลอมผ่าน ๓ มิติหลัก ได้แก่ มิติด้านศาสนา มิติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และมิติด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในมิติด้านศาสนา ศาสนสถานของทั้ง ๕ ศาสนา ที่ทางราชการให้การรับรอง มีบทบาทเป็นศูนย์รวมของชุมชนและเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนด้านสิ่งแวดลอม อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบว่าการประกอบศาสนกิจและการจัดกิจกรรมทางศาสนาในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดลอมในหลายด้าน ทั้งปัญหาขยะพลาสติก วัสดุที่ย่อยสลายยาก มลพิษจากกิจกรรมพิธีกรรม และการใช้พลังงานอย่างไม่เหมาะสม ประกอบกับยังมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะช่องว่างในการบูรณาการกฎหมายและการขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งผลให้ศาสนสถานจำนวนมากไม่สามารถพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดลอมได้อย่างเต็มศักยภาพ

ในขณะเดียวกัน ในมิติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิดการดูแลสิ่งแวดล้อมสามารถผสมผสานเข้ากับประเพณี และกุศโลบายดั้งเดิม เช่น การบวชป่า การลอยกระทงรักษัลโลก และการจัดงานบุญในรูปแบบที่ลดการใช้ทรัพยากร เพื่อพัฒนาไปสู่ “ประเพณีวิถีเขียว” ที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ขณะเดียวกัน ในมิติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เน้นการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และการประยุกต์ใช้หลัก 3Rs ได้แก่ การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรและลดปริมาณของเสีย นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริม “คุณธรรม ๕ ประการ” อันเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างวินัย จิตสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับบุคคลและชุมชน

ดังนั้น คณะกรรมการธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา จึงเห็นสมควรจัดโครงการพลังแห่งศาสนสถาน: “ศรัทธาและภูมิปัญญา ขับเคลื่อนสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ด้วยวิถีพอเพียง” เพื่อขับเคลื่อนการบูรณาการศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งยกระดับศาสนสถานให้เป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมทางศาสนาและประเพณีให้เป็น “ประเพณีวิถีเขียว” และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของประเทศในระยะยาว

๒. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษารูปแบบ แนวปฏิบัติ และศักยภาพของศาสนสถานในศาสนาหลักทั้ง ๕ ศาสนา ที่ทางราชการให้การรับรอง รวมถึงกลไกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณี ที่มีความเชื่อมโยงกับการจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากร และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลไกความสำเร็จของทุนทางวัฒนธรรม เครือข่ายความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมในศาสนสถานและกิจกรรมทางศาสนา อันนำไปสู่การพัฒนาเครือข่าย “ศาสนสถานสีเขียว” และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนด้านการบริโภค และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม

๓) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในระดับบุคคล ชุมชน และศาสนสถาน โดยมุ่งเน้นการลดของเสีย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๔) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางเชิงกลไก และแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ในการบูรณาการบทบาทของศาสนสถาน วัฒนธรรม ประเพณี และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับสู่การปฏิบัติจริงในทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ชุมชน และสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล และการเสริมสร้างความยั่งยืนของประเทศในระยะยาว

๕) การสื่อสารสาธารณะและการมีส่วนร่วมของสังคม โดยบูรณาการความร่วมมือกับสมาคมคาทอลิกแห่งประเทศไทย สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย และมูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา เพื่อขยายผลการเรียนรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมในวงกว้าง โดยจะมีพิธีประกาศผลและมอบรางวัล

๓. วิธีการ

๓.๑ การศึกษาเชิงทุติยภูมิ (Secondary Data) ดำเนินการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การศึกษาเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) ผ่านการประชุมเชิงข้อมูล ๕ ครั้ง เพื่อรับฟังข้อมูลข้อเท็จจริง ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นประเด็นการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๓.๒.๑ การส่งเสริมบทบาทของศาสนาในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาศาสนสถานสีเขียวและการจัดการสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมทางศาสนา โดยน้อมนำหลักธรรมคำสอนมาเสริมสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเชิญ (๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (๒) กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (๓) ผู้แทนโครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข” และ (๔) ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

๓.๒.๒ การส่งเสริมการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีวิถีสีเขียว และกุศโลบายทางวัฒนธรรมมาใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเชิญกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

๓.๒.๓ ศาสนสถานต้นแบบจาก ๕ ศาสนา ที่ทางราชการให้การรับรอง ซึ่งเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาในการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล และการดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- (๑) ศาสนสถานทางพระพุทธศาสนาต้นแบบ
  - วัดจากแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
  - วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง จังหวัดนนทบุรี
- (๒) ศาสนสถานทางศาสนาอิสลามต้นแบบ
  - มัสยิดกมลาลูอิสลาม เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
- (๓) ศาสนสถานทางศาสนาคริสต์ต้นแบบ
  - คริสตจักรไคร้สตเจซ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
- (๔) ศาสนสถานทางศาสนาพราหมณ์ – ฮินดูต้นแบบ
  - เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- (๕) ศาสนสถานทางศาสนาซิกข์ต้นแบบ
  - สมาคมนามธารีสังกัดแห่งประเทศไทย
  - สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา

๓.๒.๔ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นบทบาทของส่วนราชการในการเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนและชุมชนด้านการพึ่งพาตนเองด้านการลดการใช้ทรัพยากรหรือใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อาทิ การทำปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีและปรับปรุงคุณภาพดิน การทำเกษตรตามแนวทางพอเพียง การปลูกพืชผักเพื่อบริโภคในครัวเรือน และการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต อันเป็นการปลูกฝังคุณธรรมด้านการพึ่งพาตนเอง ความพอประมาณ ความรับผิดชอบต่อสังคม การแบ่งปันผลผลิต องค์ความรู้ และทรัพยากรแก่ผู้อื่น ตลอดจนการเกื้อกูลช่วยเหลือกันภายในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม และการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นการดูแลโลก ซึ่งเป็นบ้านส่วนรวมของมนุษยชาติ โดยเชิญ (๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๒) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และ (๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

๓.๒.๕ หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพอากาศ ได้แก่ (๑) กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (๒) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๓ การสื่อสารสาธารณะและการมีส่วนร่วมของสังคม

- การจัดประกวดคลิปวิดีโอสั้น “วัฒนธรรมรักษ์โลก” ในหัวข้อ “Green Culture: Caring for Our Common Home” โดยมีเนื้อหาของคลิปเกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งหมายถึง โลก: บ้านที่เราอาศัยอยู่ร่วมกัน ความยาว ๑ นาที

- การเสวนาวิชาการ เรื่อง “ศาสนสถานต้นแบบกับการจัดการสิ่งแวดล้อม” โดย พระราชวัชรบัณฑิต (ประนอม ธมฺมาลงกาโร) เจ้าอาวาสวัดจากแดง

- การเสวนาเชิงปฏิบัติการและเยี่ยมชมนิทรรศการ ประกอบด้วย

- (๑) การเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในยุคการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และฝึกปฏิบัติแนวทางลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน การจัดการขยะ การลดก๊าซเรือนกระจก และการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าในศาสนสถานและชุมชน

- (๒) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยเรียนรู้ตัวอย่างความสำเร็จและร่วมออกแบบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากร การสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- (๓) การเสริมพลังศาสนสถานและเครือข่ายศรัทธาในการขับเคลื่อนสิ่งแวดล้อม โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการนำหลักธรรม ค่านิยม และกิจกรรมทางศาสนา มาส่งเสริมจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

- (๔) การสร้างสรรค์นวัตกรรมและกิจกรรมต้นแบบเพื่อชุมชนสีเขียว โดยเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การใช้วัสดุธรรมชาติ การเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ และนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาต้นแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในศาสนสถานและชุมชน

● **พิธีมอบรางวัลและประกาศผล ได้แก่**

(๑) การมอบโล่เกียรติยศ “Saint Francis of Assisi Award” โดยผู้ที่ได้รับรางวัลแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ หน่วยงานที่สนับสนุนการจัดกิจกรรม “คนดีรักษโลก”

กลุ่มที่ ๒ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กลุ่มที่ ๓ องค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยเชื่อมโยงเข้ากับระบบนิเวศทางธรรมชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

กลุ่มที่ ๔ องค์กรภาคประชาสังคม

(๒) การประกาศผลมอบเกียรติบัตรและเงินรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดคลิปวิดีโอ “วัฒนธรรมรักษ์โลก” ในหัวข้อ “Green Culture: Caring for Our Common Home” จำนวน ๒๐ รางวัล ดังนี้

(๒.๑) ประเภทองค์กร จำนวน ๕ รางวัล

(๒.๒) ประเภทศิลปินชาวไทยอายุ น้อยกว่า ๒๓ ปี จำนวน ๕ รางวัล

(๒.๓) ประเภทศิลปินชาวไทย อายุ ๒๓ ปีขึ้นไป จำนวน ๕ รางวัล

(๒.๔) ประเภทศิลปินต่างชาติ อายุ น้อยกว่า ๒๓ ปี จำนวน ๕ รางวัล

(๓) การมอบเกียรติบัตรยกย่องชมเชยผู้ส่งผลงานเข้าประกวดคลิปวิดีโอ

๔. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๕๐๐ คน

ประกอบด้วย

๑) สมาชิกวุฒิสภา

๒) คณะกรรมาธิการ และคณะอนุกรรมาธิการที่เกี่ยวข้อง

๓) ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

๔) ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรสถานศึกษา

๕) นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

๖) ผู้ส่งผลงานเข้าร่วมประกวด

๗) บุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๘) สื่อมวลชน

๕. วัน เวลา และสถานที่ดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๓.๓ การสื่อสารสาธารณะและการมีส่วนร่วมของสังคม จัดขึ้นในวันพุธที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องจัดประชุมสัมมนา B1-1 (ฝั่งสภาผู้แทนราษฎร) ชั้น B1 อาคารรัฐสภา

๖. การติดตามและประเมินผลโครงการ

- มีรายงานเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา “ศาสนสถานสีเขียว” และการจัดการสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมทางศาสนาและประเพณี โดยเสนอไปยังรัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยวิถีพอเพียง

๗. งบประมาณ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสมาคมคาทอลิกแห่งประเทศไทย

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ แนวปฏิบัติ และศักยภาพของศาสนสถานในศาสนาหลักทั้ง ๕ ศาสนา ที่ทางราชการให้การรับรอง รวมถึงกลไกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะ การใช้ทรัพยากร และการพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของศาสนสถานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒) เกิดความเข้าใจในกลไกความสำเร็จของทุนทางวัฒนธรรม เครือข่ายความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของชุมชน อันนำไปสู่การพัฒนาเครือข่าย “ศาสนสถานสีเขียว” และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนด้านการบริโภคและการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๓) ประชาชน ชุมชน และศาสนสถานสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดการลดของเสีย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งพาตนเองควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๔) ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางเชิงกลไก และแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการยกระดับศาสนสถาน กิจกรรมทางศาสนา และงานประเพณีให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการขยายผลสู่การพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

๕) เกิดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการสร้างสรรค์สื่อคลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และสร้างการรับรู้แก่สาธารณชน อันนำไปสู่การขยายผลการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของสังคมในวงกว้างผ่านความร่วมมือของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๙. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา สมาคมคาทอลิกแห่งประเทศไทย และมูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา
